

HETI JELENTÉS – 30/52

KIEMELT MAKRONÓM ELEMZÉSEK – 30. HÉT

Orosz–ukrán háború, szankciók, hadiipar

1

A Kahovka-gát átszakadásának évekig tartó gazdasági és ökológiai hatásai lesznek– [Teljes cikk](#)

Június 6-án egy robbanás átszakította az ukrajnai Kahovka-gátat. Akkor sok elemzés született, amely a rövid távú következményekre összpontosított, köztük Herszon városának elárasztására, a Zaporizsja atomerőmű fenyegetéseire és arra, hogy milyen hatással lesz ez az ukrán katonai erők várható tavaszi offenzívájára. Arról kevesebb szó esett, hogy a legsúlyosabb hosszú távú hatásokat Délkelet-Ukrajna gazdálkodói fogják elszenvedni.

Címkék: [élelmiszer-ellátás](#) | [háború](#) | [Kahovka-gát](#) | [Ukrajna](#) | [víztározó](#)

Oroszország kivégzi az ukrán kereskedelmet – [Teljes cikk](#)

Leállt a fekete-tengeri gabonakereskedelem. Oroszország blokkolja az ukrán gabonaexportot, Zelenszkij Törökországtól vár segítséget. A szállítási vállalatok és a biztosítók hátat fordítanak Kijevnek. Az orosz lépések következtében Magyarországnak ismét szembe kell néznie azzal a veszéllyel, hogy az ukrán gabonadömping elárasztja a piacot.

Címkék: [gabonaexport](#) | [magyar mezőgazdaság](#) | [szankciók](#) | [ukrajnai háború](#) | [ukrán gabona](#)

Milyen megegyezéssel lehetne befejezni az ukrajnai háborút? – [Teljes cikk](#)

Logikusan felépített tárgyalási javaslatot tett közzé Ted Snider politikai elemző az ukrajnai béke megteremtése érdekében. Szerinte a diplomáciai megállapodásnak három célt kell elérnie: Ukrajna szuverenitásának, biztonságának és fejlődési lehetőségének garantálását, Oroszország biztonsági aggályainak tiszteletben tartását és a donbászi oroszok védelmének biztosítását. Bár az értekezés nem a prominens lapok hasábjain jelent meg, a mai változó világunkban már tapasztalhattuk, hogy ezek pár hét múlva sorra megjelennek a fősodrású média oldalain is.

Címkék: [békejavaslat](#) | [Makronóm](#) | [orosz–ukrán háború](#) | [tűzszünet](#)

Még hosszú ideig fennmarad a szürkeimport az oroszoknál – [Teljes cikk](#)

Amikor nem csak a hivatalos importőrökön keresztül érkezik az áru, azaz a nem teljesen legális útvonalon beérkező áruforgalmat az oroszok párhuzamos importnak nevezik. 2022-ben az Oroszországba irányuló párhuzamos import volumene meghaladta a 20 milliárd dollárt, a legnagyobb partner pedig Kína volt. Bár a kínai vállalatok félnek a másodlagos szankciók következményeitől, a kínai autómárkák sikeresen töltötték be a nyugatiak helyét az orosz piacon. Fehéroroszország, Kazahsztán, Örményország és Törökország szintén jelentős szerepet játszik a párhuzamos importban, ugyanakkor a Nyugat szankciói, valamint a vám és az új szállítási útvonalak jelentősen drágítják az importtermékeket.

Címkék: [Kína](#) | [Közép-Ázsia](#) | [Oroszország](#) | [párhuzamos kereskedelem](#) | [szankciók](#) | [ukrajnai háború](#)

Már az oroszoknak is van elképzelésük Ukrajna háború utáni sorsáról – [Teljes cikk](#)

Az oroszok által különleges hadműveletként aposztrofált háború folytatódik, de annak befejezését az orosz fél szerint már előre megírták. Az orosz politológusok szerint az Oroszországgal kötött esetleges fegyverszünet Zelenszkij hatalmának a végét is jelenti. Egy orosz portál szemüvegén keresztül mutatjuk be a friss történéseket.

Címkék: [békejavaslat](#) | [Oroszország](#) | [ukrajnai háború](#) | [Zelenszkij](#)

Geopolitika és világgazdaság

2

A vén Európának nem lett latin szeretője – [Teljes cikk](#)

Két napon át küszködött egymással az Európai Unió és a CELAC, a Latin-amerikai és Karibi Államok Közössége egy olyan csúcstalálkozón, amelynek az elsődleges célja az interkontinentális kapcsolatok megerősítése volt. A CELAC az európai piacot szeretné megcélozni, az EU pedig a Kínától való függetlenedés elérése érdekében ácsingózik a dél-amerikai országok kritikus nyersanyagaira. Win-win helyzet alakulhatott volna ki, ám Brüsszel ismét nem tagadta meg önmagát, és úgy akart tárgyalni, mintha még mindig 2015-ben járnánk.

Címkék: [Brüsszel](#) | [CELAC](#) | [Európa](#) | [Kína](#) | [Latin-Amerika](#) | [Ukrajna](#)

Törlesztésképp már az IMF is elfogadja a kínai jüant! – [Teljes cikk](#)

Úgy tűnik, új korszak köszöntött be a Nemzetközi Valutaalpnál: Argentína nemrég jüanban törlesztette az adósságát, az IMF pedig bejelentette, hogy ezentúl a jüant is elfogadja fizetőeszközként, vagyis az országok most már jüanban is rendezhetik a tartozásaikat az IMF felé.

Címkék: [Argentína](#) | [dedollarizáció](#) | [hitelek](#) | [IMF](#) | [jüan](#) | [törlesztés](#)

Kinek jó, hogy Irán csatlakozik a sanghaji szövetséghez? – [Teljes cikk](#)

Indiában a Sanghaji Együttműködési Szervezet (SCO) 23. csúcstalálkozóján hivatalosan is bejelentették Irán csatlakozását a szervezethez. Az iszlám köztársaság zászlaját felvonták az SCO pekingi titkárságán. A szervezetben való tagság nemcsak Teheránnak, hanem Oroszországnak és Kínának, illetve az SCO többi tagjának is előnyösnek tűnik. Ebrahim Raiszi iráni elnök az együttműködést főként az új közlekedési folyosók létrehozásában reméli, ami az elszigetelt ország számára új gazdasági és logisztikai lehetőségeket teremthet.

Címkék: [Ebrahim Raiszi](#) | [India](#) | [Kína](#) | [Oroszország](#) | [Sanghaji Együttműködési Szervezet](#)

Németország kihátrál saját vállalatai mögül az új Kína-stratégiával – [Teljes cikk](#)

Az állam innentől nem vállal semmiféle felelősséget a nagy cégek kínai befektetéseivel és kereskedelmi ambícióival kapcsolatban. De ennél sokkal fontosabb, hogy akadályozni sem akadályoz senkit exportkorlátozásokkal, mint ahogyan azt az amerikai kormány teszi.

Címkék: [Annalena Baerbock](#) | [Kína](#) | [német autóipar](#) | [német-kínai gazdasági kapcsolatok](#)

India jüanért kezdett olajat vásárolni az oroszoktól – [Teljes cikk](#)

Számos ország szeretne elszakadni a dollártól. Arról már hallottunk, hogy az orosz–indiai külkereskedelemben áttérnének az egymás valutáiban való elszámoláshoz, de láthatóan ez egy nehéz folyamat, így most áttérnek a jüanra, ezzel is növelve a kínai valuta súlyát a világkereskedelemben.

Címkék: [dollár](#) | [India](#) | [jüan](#) | [olaj](#) | [Oroszország](#)

Átalakuló világrend – új erőközpontok felemelkedése és óriási kihívások – [Teljes cikk](#)

Az Egyesült Államok vezette világrend, amelyben éltünk a hidegháború vége óta, alapvető változások előtt áll, a folyamatok pedig egy többpólusú világrend felé mutatnak. Ugyanakkor ez nem jelenti azt, hogy az Egyesült Államok dominanciájának vége szakadna, inkább arra kell felkészülnünk, hogy a világon több globális erőközpont alakul ki, amelyek erőssége más-más területen mutatkozik meg.

Címkék: [geopolitika](#) | [Kína](#) | [USA](#) | [világrend](#)

Kinek a kezében van az ukrán termőföld? – [Teljes cikk](#)

Az ukrán gabona előntötte az unió keleti felének országait, ami ellen ezek az államok mind ez ideig kevés védelmet kaptak. Az is hírlik, hogy ez a gabonaexport nem az éhező afrikaiak igényeit elégíti ki, és még az ukrán gazdákon sem segít, helyettük inkább az ukrán oligarchákat, valamint a nyugati nagyvállalatokat és befektetőiket gazdagítja.

Címkék: [agrár](#) | [Amerika](#) | [IMF](#) | [Ukrajna](#) | [Világbank](#)

Forrongó Közel-Kelet – hatalmi átrendeződés és óriási amerikai kudarc – [Teljes cikk](#)

Az „arab tavasz” után a közel-keleti országok hatalmi átrendeződésen mentek keresztül. Utólag szemlélve az Egyesült Államok „demokráciaexport-projektje”, amely a Közel-Kelet amerikai mintára való átalakítását, valamint az értékes szénhidrogének megszerzését célozta, kudarcot vallott. Az arab tavasz kezdete előtt többnyire Irak, Egyiptom és Szíria versengett a régió dominanciájáért, az események viszont káoszba taszították ezeket az államokat, és ez új regionális hatalmi központok kiemelkedését eredményezte. Az Egyesült Államok folyamatosan veszít befolyásából a térségben, miközben Kína proaktívan tud megjeleníteni.

Címkék: [Irán](#) | [Joe Biden](#) | [Kína](#) | [Közel-Kelet](#) | [Szaúd-Arábia](#) | [USA](#)

Vége a gabonaegyezménynek: retteg a Globális Dél, bizakodnak az oroszok – [Teljes cikk](#)

A fekete-tengeri gabonaegyezménynek tulajdonítják azt, hogy világszerte csökkentek a tavalyi ukrain invázió nyomán megugrott élelmiszerárak. A háború előtt Oroszország volt az ötödik legnagyobb búzaexportőr a világon, az orosz szakértők szerint pedig az egyezmény megszűnésével az orosz gabonaárak emelkedhetnek, ez pedig növelheti az exportbevételeket. Ez azonban rossz hír lehet a Globális Dél gabonaimportőr-államainak.

Címkék: [gabonamegállapodás](#) | [globális dél](#) | [Oroszország](#) | [ukrainai háború](#)

Új világ jön az Európai Unió kormányzásában – [Teljes cikk](#)

A koronavírus-járvány és az energiaválság nyomán az Európai Bizottság új gazdasági kormányzási kereteket javasol, amelyeknek célja az államadósság fenntarthatóságának erősítése és az inkluzív növekedés elősegítése. Az új rendszer a jelenleg használt jó néhány mutatót egyetlen eggyel, a nemzeti nettó kiadással váltaná fel, és 4 éves középtávú költségvetési-strukturális terveket készítené, összhangban az EU prioritásaival. A rendszer előírja, hogy a magas GDP-arányos hiányú vagy államadósságú tagállamok csökkentsék az adósságrátájukat, és évente költségvetési kiigazítást hajtsanak végre. Az új keretrendszer bevezetésére várhatóan 2023 végén kerül sor, de a tagállamok közötti vita miatt ez későbbre is tolódhat.

Címkék: [Bizottság](#) | [Európai Unió](#) | [gazdaság](#)

Mi kell Európa sikeréhez? Lássuk! – [Teljes cikk](#)

Az EY elemző és tanácsadó cég friss kutatása az idei befektetési trendeket és Európa üzleti vonzerejét vizsgálta, amely szerint a vállalkozások a digitális technológiákkal és fenntarthatósági követelményekkel összhangban módosítják a stratégiáikat. A válaszadó vállalatvezetők a legfontosabb befektetést befolyásoló tényezőnek az emelkedő kamatokat, a kedvezőtlen finanszírozási lehetőségeket és az inflációt tartják. Azok, akik szerint Európa vonzereje csökkent, a politikai instabilitást és a termelési költségek növekedését okolják. Akik mégis beruháznának, azoknak a 64 százaléka a kutatás-fejlesztés területén tervezi növelni európai jelenlétét, miközben mindössze 33 százalékuk tervezi a gyártási folyamatok bővítését.

Címkék: [befektetők](#) | [EIM](#) | [Európa](#) | [EY](#) | [versenyképesség](#)

A brazilok és argentinok közös vágyalmának kilátásai – [Teljes cikk](#)

Brazília és Argentína közös csúcstalálkozóján a gazdasági együttműködés erősítését tűzték ki célul, aminek keretében megvitatották egy közös valuta, a sur létrehozását is. Fernando Haddad, Brazília pénzügyminisztere szerint, ha a közös valuta létre is jön, a réal és a peso továbbra is megmaradna fizetőeszközként. Az argentin gazdaság jelenlegi helyzete és a magas infláció miatt az egységes deviza Argentínának inkább az érdeke, mint Brazíliának, a tervek megvalósításától azonban még messze járnak.

Címkék: [Alberto Fernandez](#) | [Argentína](#) | [Brazília](#) | [közös pénznem](#) | [Luiz Inácio Lula da Silva](#) | [sur](#)

Válófélben van az Európai Unió és Azerbajdzsán – [Teljes cikk](#)

Az orosz–ukrán háború nyomán kialakult energiaválság egyik következménye, hogy Azerbajdzsán Európai Unióba irányuló gázexportja jelentősen nőtt. Baku vállalta, hogy 2027-ig megduplázza európai exportját, amelynek a teljesítését főként az infrastrukturális kapacitás és a növekvő belföldi fogyasztás korlátozza. Tekintettel a szükséges beruházások méretére, Azerbajdzsánnak meg kell bizonyosodnia arról, hogy az EU hosszú távú energetikai partnere lesz.

Címkék: [Azerbajdzsán](#) | [Európai Unió](#) | [földgáz](#) | [földgázexport](#) | [Makronóm](#)

Az Egyesült Államok egy kicsit még bántani akarja Kínát – [Teljes cikk](#)

Az USA új korlátozó intézkedéseket tervez bevezetni Kína ellen, igaz, ezek csak a csúcstechnológiákra és új befektetésekre vonatkoznak, és várhatóan 2024-ben lépnek életbe. Az új korlátozások nem érintik széles körűen az amerikai vállalatok kínai befektetéseit, és elsősorban a csipkereskedelem és a mesterséges intelligencia területére koncentrálnak.

Címkék: [csipháború](#) | [exporttilalom](#) | [Kína](#) | [kritikus nyersanyagok](#) | [szankciók](#) | [USA–Kína konfliktus](#)

Társadalom és technológia

3

Rákkeltő anyagot találtak az Egyesült Államok csapvizében – [Teljes cikk](#)

Egy tanulmány szerint az amerikai csapvíz közel felében per- és polifluor-alkil vegyületeket mutattak ki, amelyek egy bizonyos szint felett káros egészségügyi hatásokkal járnak, például növelik a rák kialakulásának esélyét. Európában is régóta problémát jelentenek ezek a vegyületek: az idén öt (a dán, a svéd, a norvég, a német és a holland) hatóság is ennek a kezelésére nyújtott be javaslatot. Döntés azóta sincs.

Címkék: [Egyesült Államok](#) | [EU](#) | [szennyezettség](#) | [USA](#) | [vízvédelem](#)

EU-s jogi fordulat: a politikai célú elfogatóparancsok kudarcot vallottak a száműzött katalán vezetőkkel szemben – [Teljes cikk](#)

Az Európai Unió Bíróságának az ítélete új jogi eszközöket adott az EU kisebbségi közösségeinek kezébe. Az ítélet kiemeli a „személyek objektíven azonosítható csoportja” fogalmát, ami azt jelenti, hogy ha egy EU-tagállam ilyen csoport tagjának kiadatását kéri, az adott tagállam mérlegelheti a kérés végrehajtását. A döntés precedensértékű lehet azok számára, akik politikai indíttatásból használták volna az európai elfogatóparancsot.

Címkék: [elfogatóparancs](#) | [Európai Unió Bírósága](#) | [Katalónia](#) | [Spanyolország](#)

Hidegháború 2.0: kormányzati e-mailek feltörésével vádolja Kínát a Microsoft – [Teljes cikk](#)

A Microsoft szerint kínai hackerek mintegy 25 szervezet, köztük amerikai kormányzati szervek e-mail-fiókjaihoz fértek hozzá.

Címkék: [e-mail](#) | [feltörés](#) | [kibertámadás](#) | [Kína](#) | [Microsoft](#) | [USA](#)

Új ESG-pontozási rendszert vezet be az EU – [Teljes cikk](#)

Az Európai Bizottság új intézkedésekkel erősíti meg a fenntartható finanszírozás keretrendszerét. A szervezet az ESG-minősítések szolgáltatóinak szabályozására vonatkozó új javaslatot és a fenntartható gazdasági tevékenységekre vonatkozó új kritériumrendszer bevezetését indítványozza az uniós taxonómia keretében.

Címkék: [EU](#) | [pontozási rendszer](#) | [Zöld Pénzügyi Percek](#)

Azok lesznek a jövő nyertesei, akik képesek szabályozni a kriptopiacokat – [Teljes cikk](#)

Egyre több országban épülnek ki a kriptokereskedelem törvényi feltételei. A Binance alapítója és vezérigazgatója, Changpeng Zhao szerint hosszú időre bebiztosíthatják a versenyelőnyüket azok az országok, amelyek az elsők között részesítik jogszabályi védelemben a kriptopiac szereplőit és teremtenek lehetőséget a technológiai innovációra.

Címkék: [Binance](#) | [jövő nyertesei](#) | [Kkriptoaluta](#)

A mesterséges intelligencia munkaerőpiaci vetületei – [Teljes cikk](#)

A mesterséges intelligencia (MI) alkalmazása az üzleti életben gyorsan fejlődik, és bár jó néhány előnnyel jár, a munkavállalók 20 százaléka már azért aggódik, hogy elveszíti a munkáját vagy hogy az MI miatt csökken a bére a következő 10 évben. Az OECD szerint az MI okozta elbocsátások még nem jellemzők, sőt, a legújabb technológiák alkalmazásához szükséges készségekkel felvértezett munkaerő iránt növekszik a kereslet. Mivel az MI integrálása a munkafolyamatokba kezdeti szakaszban van, nehéz megjósolni a teljes körű hatásait.

Címkék: [ChatGPT](#) | [EU](#) | [Eurostat](#) | [mesterséges intelligencia](#) | [MI](#) | [munkaerőpiac](#)

Tíz programozóból csak kettő nő – [Teljes cikk](#)

A brit egyetemeken egyre többen választanak valamilyen informatikához kapcsolódó szakot, a szakértők szerint a technológiai újdonságok is nagyban hozzájárultak a növekedéshez. A hölgyek száma is szépen lassan emelkedik, azonban a programozók még mindig kevesebb mint egyötöde nő. Az okok között a „kocka férfi” sztereotípia, a számítógépek férfiakra irányuló reklámozása és a szocializációs különbségek is szerepet játszhatnak.

Címkék: [informatikus](#) | [mesterséges intelligencia](#) | [nő](#) | [programozó](#)

Tiltsuk ki a mobilokat az iskolákból? – [Teljes cikk](#)

Jelenleg hazánkban az iskolákra hárul a felelősség a diákok mobiltelefon-használatának szabályozásában. Ám egyre több ország dönt úgy – mint Franciaország, Hollandia vagy Finnország –, hogy központilag korlátozzák, vagy tiltják be az iskolai mobilhasználatot.

Címkék: [iskolák](#) | [Magyarország](#) | [mobilhasználat](#) | [mobilok](#) | [tiltás](#)

Mennyire hihetünk az internetes értékeléseknek a mai világban? – [Teljes cikk](#)

A valótlan online értékelés nem új keletű fogalom, eddig azonban emberek írták azokat. Ez viszont a csalárd cégeknek pénzbe került és időigényes is volt. Most, hogy ingyenesen elérhető a mesterségesintelligencia-eszközök, másodpercek alatt díjmentesen lehet hamis véleményeket generálni.

Címkék: [hamis értékelés](#) | [internetes értékelés](#) | [Makronóm](#) | [technológia](#) | [weboldal](#)

Fontos a családok megtakarításainak védelme és a pénzügyi tudatosság fokozása

– [Teljes cikk](#)

A lakossági folyószámlákon lévő mintegy 7 ezer milliárd forintnyi le nem kötött pénzeszköz a jelenlegi inflációs környezetben jelentősen veszít az értékéből. Így egy kormánydöntés nyomán rövidesen kötelező tájékoztatást küldenek a bankok a családok megtakarításainak védelme és a pénzügyi tudatosság fokozása érdekében.

Címkék: [családok](#) | [Gazdaságfejlesztési Minisztérium \(GFM\)](#) | [megtakarítások](#) | [pénzügyi tudatosság](#)

OECD: Magyarországon egyes vállalatok alaposan kihasználták a kapzsinflációs áremelést – [Teljes cikk](#)

Az OECD friss tanulmányában a Markonóm Intézet által már 2022 januárjában jelzett jelenségről írnak: Magyarországon egyes vállalatok és vállalkozók jelentős mértékben kihasználták az infláció felpörgését arra, hogy a profitjukat indokolatlan mértékben növelve túlzott áremelést hajtsanak végre. A profit húzta infláció jelenségét az intézet kapzsinflációként honosította meg a hazai köztudatban.

Címkék: [ár-bér](#) | [kapzsinfláció](#) | [Magyarország](#) | [OECD-tanulmány](#)

Ukrán gabonagate: Magyarország nem megy bele a tavalyi játékba – [Teljes cikk](#)

Oroszország fekete-tengeri blokádjával újra az EU-n keresztül húzódó szárazföldi útvonalak lettek a legfontosabbak Kijev gabonaexportjában. Az Ukrajnával szomszédos tagállamok egy éve nyögik a koncepciótlan kereskedelmet, amelynek már régen semmi köze az oly sokat emlegetett globális élelmiszerválsághoz. Az ukrán profithoz viszont annál inkább.

Címkék: [agrárminiszter](#) | [élelmiszerválság](#) | [gabonadömping](#) | [magyar mezőgazdaság](#) | [Mateusz Morawiecki](#) | [Nagy István](#) | [szolidaritási folyosó](#) | [ukrainai háború](#) | [ukrán gabona](#)

Aktuális gazdasági és geopolitikai összefüggések vezetői elemzése és előrejelzése

KÍNA MEGÁLLÍTHATATLANUL TÖR ELŐRE KÖZÉP-ÁZSIÁBAN, OROSZORSZÁG KÁRÁRA

Kína előtt nem létezett olyan hatalom, amely ilyen mértékben képes lett volna az Egyesült Államok erejéhez felzárkózni. Peking végső célja egy Kína-központú globális ellenpólus létrehozása, amelynek elengedhetetlen alkotóeleme a történelmileg Oroszország befolyása alá tartozó közép-ázsiai régió. Peking folyamatos erősödésének köszönhetően a gazdasági dimenzió mellett a biztonság terén is egyre nagyobb szeletet képes kiszakítani a közép-ázsiai tortából, miközben Oroszország – részben az ukrajnai konfliktus miatt – veszít regionális pozíciójából. Annak ellenére, hogy az orosz–kínai barátság a geopolitikai víziók tükrében egyre erősebb, a két „barát” most mégis szembe találja magát a régió feletti befolyásért folyó küzdelemben.

Közép-Ázsia: Oroszország elhanyagolt hátsó udvara

A 20. század közepe óta a térséget a Szovjetunió, majd annak felbomlása után Oroszország uralta. Az 1990-es évek eseményeit követően a gazdasági és biztonsági kapcsolatok csaknem zavartalanul megmaradtak, és ezekben olyan szervezetek működtek közre, mint a Kollektív Biztonsági Szerveződés Szervezete (CSTO) vagy a Független Államok Közössége. Emellett a régióban [számos orosz katonai bázis](#) található, többek közt a kirgizisztáni Kant légibázis, a tádzsikisztáni 201. katonai bázis – a legnagyobb orosz külföldi katonai bázis –, valamint a kazahsztáni Bajkonuri kozmodróm, Oroszország legnagyobb űrkikötője.

Oroszország a 2015 óta működő Eurázsiai Gazdasági Uniót keresztül igyekszik fenntartani befolyását, amelynek Oroszország, Kazahsztán, Belarusz, Örményország és Kirgizisztán is tagja. Ennek ellenére **Moszkva mára elvesztette a térségben gazdasági vezető szerepét**: bár 2018 és 2022 között Oroszország mind az 5 regionális állammal évről évre növelte kétoldalú kereskedelmi volumenét, mégis a léptékek nagyságrendileg nagyobbak Kína esetében. Míg az 5 közép-ázsiai állam Oroszországgal 2021-ben összesen 36 milliárd dollár értékben kereskedett, addig Kínával az azonos időszakban 25 százalékkal, 2022-ben pedig már mintegy 60 százalékkal több forgalmat realizált. Így **bár a térség biztonságpolitikájában még mindig Oroszország dominál, gazdasági értelemben már Kína a fő partner**, pedig Peking csak most kezdett aktívan érdeklődni a térség iránt. A legnagyobb nyomást Oroszország a kőolajon és a földgázon keresztül képes gyakorolni Közép-Ázsiára. Kazahsztán esetében ez a függés az Oroszországon átvivő olaj- és gázvezetéseken figyelhető meg. Ezt láthattuk 2022-ben is, amikor Oroszország feltehetően politikai okokból [elzárta Kazahsztán fő olajvezetékét](#), amelyen az ország olajforgalmának a 80 százaléka halad át.

Moszkva regionális befolyására a döntő csapást Oroszország ukrajnai inváziója jelentette, amely erőteljesen [megtépázta kapcsolatait](#). Ráadásul sem a 2022-es kirgiz–tádzsik, sem az azeri–örmény konfliktusokban [nem tudott](#) érdemben beavatkozni. **A régió azonban még mindig Oroszország hátsó kertjének tekinthető, viszont ebből a kertből jelenleg hiányzik a kertész.** A közép-ázsiai országok azonnal éltek a lehetőséggel és új partnerek keresésébe kezdtek. Ez a fordulat Kazahsztánon érzékelhető a legjobban. Az ország vezetője, Kaszim-Zsomart Tokajev 2022 januárjában [még éltette](#) az orosz intervenciót, amely segítette fenntartani a hatalmát a véres januárként elhíresült tüntetéssorozaton, ugyanezen év júniusában viszont már [szemtől szemben is közölte Putyinnal](#), hogy Asztana nem fogja elismerni az oroszországi Donyeck-i Népköztársaságot, amely éles fordulatot jelent a két fél kapcsolatában. Emellett Kazahsztán mind a háború elől [menekülő civileknek](#),

mind a szankciók miatt kitelepülő [orosz vállalatoknak](#) is szívesen nyújt menedéket. A közép-ázsiai ország igyekszik erősíteni a kapcsolatait az Európai Unióval és Kínával egyaránt, abban bízva, hogy új kapcsolataival csökkenteni tudja az oroszoktól való függőségét. **Ez természetesen nem azt jelenti, hogy az orosz befolyás a régióban meg fog szűnni, inkább egyfajta diverzifikációs folyamatnak lehetünk szemtanúi, ahol ezek az országok egyfajta „ingaállamként” igyekeznek további nagyhatalmi szereplőkkel is kapcsolatba lépni, ezzel elősegítve saját önállóságukat.**

Megnyíltak a kapuk Kína előtt

Peking [„Nagy Stratégiájának”](#) egyik alappillére a kiemelt gazdasági partnereivel – főként Európával – való tengeri és szárazföldi összeköttetés megerősítése. **Nem meglepő tehát, hogy 2013-ban Hszi Csin-ping Kína „Övezet és Út” névre keresztelt, minden idők legnagyobb infrastruktúrális beruházását épp a kazahsztáni Asztanában jelentette be.** A bejelentés – ami jól mutatja regionális elköteleződését – egy következő szintre emeli Peking kapcsolatait a régióban, ráadásul az ukrajnai konfliktus óta ennek a tranzitútnak a szerepe [még inkább felértékelődött](#).

Kína regionális stratégiájának következő lépcsőfoka a 2023 májusában tartott Kína–Közép-Ázsia csúcstalálkozó volt. Az eseményen aláírt [Hszian Nyilatkozatban](#) a felek legfontosabb célkitűzésként a Kína és a térség országai (Kazahsztán, Kirgizisztán, Tádzsikisztán, Türkmenisztán és Üzbegisztán) között folytatott kereskedelem volumenének a 2022-es 70 milliárd dolláros szintjéről [100 milliárd dollárra](#) való emelését határozták meg 2030-ig. A nyilatkozatban számos egyezmény született a járműgyártás, a logisztikai és az energetikai beruházások terén: az új projektek között van a Kazahsztán–Kína olajvezeték kapacitásbővítése, a Bejneu–Bozoi–Simkent gázvezeték második ágának megépítése, valamint a kasagani gázmezőn lévő gázfeldolgozó üzem létrehozása is.

Közép-Ázsia főbb infrastruktúrális vonalai

Forrás: Financial Times, The Economist, Washington Post, Rail Freight

Peking számára a térség stratégiai jelentőségű, amelyet Kína növekvő energiaigénye táplál. 2022-ben az ázsiai nagyhatalom teljes gázimportjának [több mint kétharmada](#) Közép-Ázsiából, főként Türkmenisztánból érkezett, amelynek köszönhetően Kína két és félszer több gázt importált a térségből, mint Oroszországból. Pekingnek azonban ez nem elég: a Hszincsiangot Türkmenisztánnal

összekötő Közép-Ázsia–Kína gázvezeték (Vonal-D) munkálatai hosszú kihagyás után 2022 szeptemberében [újraindultak](#). A vezeték éves szinten további [15 milliárd köbméterrel](#) fog hozzájárulni Türkmenisztán gázexportjához, így [85 milliárd köbméterre](#) növelve a Közép-Ázsia–Kína gázvezetékrendszer éves kapacitását. **Ez a mennyiség már Kína átlagos, 150-160 milliárd köbméteres éves importjának a felét is ki fogja tudni szolgálni, ami tovább rontja Oroszország tárgyalási pozícióit az Európából kieső gázexport Kínába történő átirányításában.**

A két ázsiai nagyhatalom közötti kimondatlan egyezmény ellenére Peking szerepe egyre inkább növekszik a biztonság témaköreiben is, de nem a konvencionális, inkább a hírszerző/elhárító értelemben: 2016-ban Kína [elkezdte az együttműködést](#) Kirgizisztánnal, Tádzsikisztánnal, kiegészülve Pakisztánnal és Afganisztánnal a regionális stabilitás fenntartása érdekében. A kínai cél a radikálizálódás megállítása, és hogy a tőle nyugatra eső államok belső konfliktusai ne terjedjenek át Kínába, azon belül is az ujjur területekre. Mindezek ellenére **Kína legfőbb fegyverét a régióban továbbra is gazdasági ereje jelenti**, így érdekei érvényesítéséhez a tőkét fogja használni, míg a védelem csupán a tőke megvédésére irányul. Peking nem kívántani kívánja Oroszországot a biztonsági szerepvállalásban, inkább a célja eléréséhez szükséges alternatív dimenziókra fordít figyelmet.

Közép-Ázsia lett a kínai–orosz barátság első nagy próbája

A régióban jelenleg tehát hatalmi átrendeződés megy végbe, amelyben Kína szerepe növekszik, Oroszorszáé pedig csökken. **Az orosz befolyás visszaesése Moszkva leghűbb szövetségésénél, Kazahsztánnál érhető tetten** – kiemelt tekintettel az ukrajnai háború megítélésére –, amelyet a Kreml már többször is „honorált” 2022-ben a kazah [olajexport elvágásával](#). Emellett Moszkva szerepe csökkent a tőkediverzifikáció felé egyaránt nyitó Üzbegisztánban, de a legnagyobb orosz függőségű Tádzsikisztánban és Kirgizisztánban is.

Bár Kína megkérdőjelezhetetlenül erősödik, mégis kevés az esély arra vonatkozóan, hogy Oroszország valaha is teljes mértékben kiszoruljon a régióból: a 2022. januári kazahsztáni tüntetéseket a CSTO sikeresen felszámolta, Kirgizisztán és Tádzsikisztán gazdaságilag továbbra is nagyban függ az Oroszországban dolgozó polgárainak hazautalásaitól, míg a stabilitás biztosításában Moszkvának ennél is nagyobb a szerepe a határviták miatt [2022-ben is összecsapott](#) két állam esetében. **A gazdaság alapkövét jelentő nyersanyagexport jelentős része továbbra is Oroszországon halad keresztül, ráadásul Kína túlzott jelenlétét [erős fenntartásokkal kezeli](#) számos közép-ázsiai állam.**

Moszkva forrásait felemésztik az ukrajnai események, ennek eredményeként fokozatosan csökken a történelmi befolyási övezete. Kína eközben a saját céljait szem előtt tartva igyekszik az egyre növekvő hatalmi vákuumot betölteni. Annak ellenére, hogy Oroszország és Kína a geopolitikai érdekeik miatt egyre szorosabb partnerségi kapcsolatba kerültek, a közép-ázsiai külpolitikáikban mégis megfigyelhető egyfajta „csendes vetélkedés”. A kimondatlan megállapodás Moszkva és Peking között – miszerint előbbi a biztonság, utóbbi a gazdasági fejlődés garantálója – lassan eltűnni látszik. **Kína Oroszország számára csupán kiegészítő, „junior partneri” szerepet szán a saját, alternatív világrendjének létrehozásához kritikus jelentőségű közép-ázsiai térségben.**

IA MAKRONÓM INTÉZETRŐL

A Makronóm Intézet 2020-ban azért jött létre, hogy a patrióta és pragmatikus gazdaságpolitikai szemlélet kiterjesztésének motorja legyen, a magyar gazdaság fejlődése iránt elkötelezett kutatóknak és kutatásoknak otthont, megjelenési felületet biztosítson.

A gazdaság működéséről, pillanatnyi állapotáról minden korábbinál több és részletesebb adat áll rendelkezésünkre. Ez lehetővé teszi, hogy a múltbeli történéseket megértsük, a jelenben pontos képet alkossunk a nemzetgazdaságról és megértsük a hazai, valamint nemzetközi fejlődési irányokat. Hisszük, hogy az adatok elemzése csak akkor vezet az igazság közelébe, ha részrehajlás nélkül, de nem cél- és érzelemmentesen tekintünk az eredményekre.

A Makronóm Intézet feladatának tekinti a hazai gazdaságpolitika eredményeinek közérthető formában történő bemutatását, annak céljait az adat- és értékalapú elemzés módszereivel kívánja támogatni.